

Kirke er også for ateister

Nu inviteres alle ikke-troende til fejring af glæden ved livet under navnet Kirke for Ateister. Det viser, hvor svært det er at være ateist, mener teolog

AF CLAUS VINCENTS
vincents@k.dk

"Inspiration, fællesskab og begejstring for alle os, som ikke rigtig tror på noget." Det er ordene, man møder, når man slår op på hjemmesiden "Kirke for Ateister". Det er det seneste eksempel på, at ikke-troende eller ateister går i offensiven med deres holdninger.

Senest var det ateisternes buskampagne for at få danskerne til at melde sig ud af folkekirken.

I søndags holdt den ateistiske kirke sin første samling med deltagelse af 40 glade mennesker. Det oplyser Alexander Kjerulf, grundlægger af Arbejdsglæde nu APs, et konsulentsfirma, der, som ordet antyder, hjælper virksomheder med at skabe arbejdsglæde blandt medarbejderne. Nu vil han også sprede glæde blandt mennesker, som ikke er religiøse, men gerne vil samles for at fejre for eksempel livet.

"Jeg har valgt ordet kirke som et direkte modspil, fordi det giver en reference til no-

get, alle kender. Meningen med initiativet er at give os ikke-troende den samme positive oplevelse, som mange har haft ved et bryllup eller en begravelse. Mennesker har oplevet inspiration og forbundethed til noget større. På samme måde har vi ikke-troende brug for et sted, hvor vi kan forholde os til de store spørgsmål i livet, som eksempelvis hvad er det gode liv, hvad er rigtigt og forkert, hvad er godt og ondt, og hvorfor er jeg her," siger Alexander Kjerulf.

Under samlingen i søndags blev der sunget "Brug dit hjerte som telefon", som skuespillerne Steen Rasmussen og Michael Wikke har skrevet teksten til, ligesom forfatter og videnskabsjournalist Tor Nørretranders talte over temaet "At tro på hinanden".

"På samme måde vil vi ændre kirkens bøn til meditation over, hvad vi er glade for i livet. Den bedste bøn er det, vi takker for. I det hele taget vil vi stjæle elementer med arme og ben fra alle religio-

ner, hvis de har en positiv virkning. Jeg kender ikke faste steder i Danmark, hvor ikke-troende kan mødes og opleve den samme opløftende energi og fælles identitet, som man kan opleve i en kirke," siger Alexander Kjerulf, der læste i Bibelen indtil efter konfirmationen, hvor han tabte troen. Det er dog ikke mere end et par år siden, at han stoppede med at betale kirkeskat.

Han har fået en del inspiration til de sekulære arrangementer fra Sunday Assembly (på dansk: Søndagssamling) i London.

To engelske komikere fandt ud af, at de havde lyst til at være med til noget, der ligner det, der foregår i en kirke, bare helt sekulært, for at fejre og markere, at livet skal leves fuldt ud. Det første møde blev holdt i 2013, og nu er der 70 Sunday Assemblies i otte forskellige lande.

Kirke for Ateister har ikke noget med Ateistisk Selskab at gøre. Men formanden for Ateistisk Selskab, Anders Stjernholm, er positiv over for nyskabelsen, selvom han

ikke selv ville kalde et samlingssted for kirke.

For teolog og lektor på Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter Lars Sandbeck er spørgsmålet, om initiativet er en erstatning for noget religiøst.

"I dette tilfælde vil tiltaget være inden for kristendommens egen kult, hvor man gerne vil have del i nogle af de religiøse oplevelser, men uden at høre om Gud. Lidt et forsøg på at blæse og have mel i munden. Det er i så fald psykologisk og sociologisk interessant og viser, hvor svært det er at være ateist. Ateismen er en svær metier, som forfatteren Albert Camus sagde."

"For det er svært konsekvent at være ateist, ikke at hengive sig til noget, fejre og lovprise i fællesskab. Men det er let at mødes, når man er glad og vil fejre livet. Så kan man spørge, hvad de ikke-troende vil gøre, når livet er hårdt. På den måde ser det ud til at være et overfladisk fænomen, for det vil for eksempel være svært at lave kir-

ke for ateister i et u-land, hvor man er vant til, at tilværelsen er krig, sygdom og død," siger Lars Sandbeck, der er medforfatter til "Gudløse hjerner", en bog, der gjorde op med den aggressive nyateisme.

Han peger på, at begrebet "kirke" i vores kulturkreds har udviklet sig til noget, der ikke bare er en tilfældig forsamling af mennesker, der fejrer et eller andet.

"Det har udviklet sig til et kristent, teologisk begreb, der handler om, at kirken er Kristi legeme. Menigheden forsamlers omkring evangeliet, forkyndelsen og nadverelementerne, som er en måde, hvorpå Gud er til stede direkte iblandt os. Det er samværet med Gud, der er vores kirkebegreb. Det er der, hvor vi har fået løfte om at høre vor egen Herre tale til os. Set i det perspektiv er kirke for ateister en lodret selvmodsigtelse," siger Lars Sandbeck, som på den baggrund vurderer, at projektet kommunikativt bliver ret meget op ad bakke.

Religion i mandeblade er for kvinder og fanatikere

Sex, vold og sport er faste ingredienser i skandinaviske mandemagasiner. Men religion spiller også en interessant rolle, fremgår det af et nyligt studie

kirkeanalyse

AF BIRGITTE STOKLUND LARSEN
kirke@k.dk

Kvinder er generelt mere religiøse end mænd, og det er især byernes yngre mænd,

der opfatter sig selv som ikke-religiøse. Sådan er det overordnede billede, som flere undersøgelser gennem de senere år har dokumenteret. Hvis man indsnævrer fokus til at se på, hvordan religion fremstilles i skandinaviske mandemagasiner, så viser det sig, at religion her generelt fremstilles som en kuriositet, som underholdning eller som konfliktemne – i modsætning til kvindemagasiner, hvor religion typisk skrives frem som en naturlig del af læserens identitet og hverdagsliv.

For ganske nylig har den norske religionsforsker Ann Kristin Gresaker i tidsskriftet "Men and Masculinities" fremlagt et interessant studie om sex, vold og religion i skandinaviske mandemagasiner, hvor der kommer flere nuancer på forholdet mellem religion og køn og medier.

Den norske forsker har undersøgt tre skandinaviske mandeblade, hvis målgruppe er de unge mænd, forskerne kalder "the new lads", unge mænd, der er mest optaget af øl, fodbold og damer. Vi kunne kalde dem "dreng-røve".

Må det danske magasin, der repræsenterer i undersøgelsen, og hvis man tror, at sådanne magasiner ikke skriver om religion, så kan man godt tro om: Gresaker har gjort nedslag i årgang 1998 og 2008, og her er religion nævnt eller spiller en rolle i gennemsnitligt tre artikler i hvert nummer. Det sker oftest i forbindelse med sex, vold og sport, som er grundbestanddele i magasinerne, og

▲ Mandebledet M1 findes i dag ikke længere på papir, men kun i en netudgave. – Foto: Scanpix.

religion omtales ofte med ironi eller sarkasme. Helt grundlæggende er det, at religion typisk er noget, "de andre" har: Religion er for kvinder eller fanatikere, for at sige det helt kort.

Kvinderne først: I magasinerne fra 1998 fremstilles kvinder ofte på en måde, der kan gå ind under kategorien "den skøre religiøse kvinde". Hun er spirituel og lidt over-spændt, i hendes taske finder man sammen med en bog om new age både Prozac og kniv. Hun er gennem sin religiøsitet indbegrebet af kvindelig irrationalitet – og som sådan også farlig. Et stereotyp billede, som vel ikke overrasker fuldstændig på baggrund af 1990'ernes bløde, spirituelle søgen, som var her og der og allevegne – og altså også i tidens mandemagasiner. 10 år senere, i 2008, optræder den religiøse kvinde først og fremmest som utilgængelig. Hun er med sin katolsk-religiøse eller protestantisk-moraliske kyskhed genstand for mandens fantasier om det forbudte. Men hun repræsenterer også den frigjorte kvinde, når hun lægger knibskheden bag sig og dyrker sex på kirkegulvet. Ann Kristin Gresaker betegner mandemagasinerne som post-feministiske, fordi de trods stereotyperne grundlæggende baserer sig på en – skandinavisk – forestilling om kønnenes ligestilling.

Og mændene? Både i 1998 og 2008 ses "den religiøse mand" i mandemagasinerne som en problematisk afviger, "fundamentalistisk" og fanatisk, aggressiv og voldelig. Religion spiller ingen rolle i den ideelle læsers selvforståelse, men har ifølge den norske forsker derimod en afgørende rolle i konstruktionen af det, forskeren kalder "den onde anden". Ikke helt overraskende fremstilles "den muslimske mand" som selve indbegrebet af denne mandetype, selvom religionsskepsissen rammer alle former for dogmatisk religion, der kan forbindes med vold og terror.

Den norske forsker hæfter sig ved, at der ikke i de undersøgte magasiner indgår fremstillinger af noget, der falder ind under betegnelsen en frigjort muslimsk kvinde eller en "normal", religiøs, skandinavisk mand. Religion indgår ganske enkelt ikke i selvbilledet for læsergruppen. Det er uhyre tankevækkende at se, hvordan forholdet mellem køn og religion udfoldes i de skandinaviske mandeblade, fordi det anskueliggør noget om religionens status i denne gruppe af mænd. Det vil være interessant at følge studiet op for at se, om der over tid og i lyset af den aktuelle diskussion om kvindesyn og islam sker en udvikling i for eksempel fremstillingen af "den onde anden" eller den muslimske kvinde.

Birgitte Stoklund Larsen er generalsekretær i Bibelselskabet.

Påske i den ortodokse kirke

► ORTODOKSE PILGRIME bærer et billede af Jomfru Maria under den årlige påskeprocession i Bachkovo i det sydlige Bulgarien. Den ortodokse påske er netop blevet fejret, hvilket sker noget senere end i den protestantiske og den romersk-katolske kirke. Det skyldes, at påsken for alle kirkerne falder søndagen efter den første fuldmåne efter forårsjævndøgn, men at kirkerne følger forskellige kalenderes definition af, hvornår det er forårsjævndøgn. – Foto: Nikolay Doychinov/AFP/Scanpix.

Politik kan ikke fjerne hadet i folks hjerter

Missionær og pinsekirkepræst Sven-Axel Conrad arbejder på at skabe enhed mellem de kristne i Tanzania, der i disse år oplever en stigende islamisme

interview

AF MALENE FENGER-GRØNDAHL
kirke@k.dk

"Al respekt for politisk arbejde – men jeg har aldrig oplevet, at politik kan få hadet i menneskers hjerter til at forsvinde. Det kan Guds kærlighed til gengæld."

68-årige Sven-Axel Conrad har i mere end 40 år arbejdet som pinsekirkepræst, underviser og missionær i Tanzania og Danmark, og de seneste knap tre år har han arbejdet intensivt på at skabe forsoning og enhed mellem de mange kristne grupper i Tanzania.

I 2015 har han sammen med kristne ledere fra flere andre kirkesamfund rejst 35.000 kilometer i det østafrikanske land og har i alle landets større byer formået at samle ledere fra katolske, lutherske, anglikanske og evangeliske kirker til seminarer om enhed og forsoning. Deres mål er at skabe en stærk kristen enhed, der kan styrke Tanzania og fungere som modvægt mod de radikale islamister.

"Det er skræmmende, at islamiske ekstremister er begyndt at operere i Tanzania og er lykkedes med at få en lille del af befolkningen over

på sin side. Det spreder mistro, frygt og had, og hvis hadet vinder, har islamisterne vundet," siger Sven-Axel Conrad.

Den aktuelle anledning til hans rejser i Tanzania i 2015 var parlaments- og præsidentvalget i oktober. Op til valget var der uroligheder og demonstrationer. Valget til præsidentposten stod mellem regeringspartiet CCM's kandidat, John Magufuli, og oppositionens kandidat, Edward Lowassa, der tidligere havde været en fremtrædende person i regeringspartiet.

Allerede et halvt år før valget var der uroligheder, og den daværende præsident, Jakaya Kikwete, advarede om, at det kunne udvikle sig til borgerkrig. Kikwete, der er muslim, havde siddet 10 år på magten, og store dele af befolkningen var utilfreds med ham og vredde over den stigende korrupsion.

Desuden var der blandt nogle kristne ledere bekymring over, at Kikwete i sin tid som præsident havde givet flere rettigheder til lokale muslimske autoriteter, og at han havde indsat muslimer på en lang række poster i den offentlige administration.

"Under min rundrejse i landet opfordrede jeg de kristne ledere til at stå sammen og

▲ "Det er skræmmende, at islamiske ekstremister er begyndt at operere i Tanzania og er lykkedes med at få en lille del af befolkningen over på sin side," siger Sven-Axel Conrad, som er pinsekirkepræst, underviser og missionær i Tanzania og Danmark og har arbejdet intensivt på at skabe forsoning og enhed mellem de mange kristne grupper i Tanzania. – Foto: Henning Bagger/Scanpix.

glemme deres indbyrdes uafhængighed i 1961 været kendt som et Afrikas mest stabile og fredelige lande. Landets første præsident, Julius Nyerere, der var troende katolik, formåede at skabe en fælles identitet på tværs af religion og stammetilhørsforhold. Alle 120 stammer skulle tale samme sprog, swahili, og

Tanzania har siden landets uafhængighed i 1961 været kendt som et Afrikas mest stabile og fredelige lande. Landets første præsident, Julius Nyerere, der var troende katolik, formåede at skabe en fælles identitet på tværs af religion og stammetilhørsforhold. Alle 120 stammer skulle tale samme sprog, swahili, og

både muslimer og kristne skulle være repræsenteret i parlament og regering. Desuden skulle der være religionsfrihed, som også indebar retten til at skifte religion. Nyereres indsats var vellykket, og da al-Qaeda-inspirede grupper som Boko Haram med base i Nigeria og al-Shabaab med base i Somalia

for 5-10 år siden begyndte at hærge dele af Afrika med terrorangreb og attentater på kristne ledere, mente mange kendere af Tanzania derfor, at det østafrikanske land var godt rustet til at modstå islamisterne.

Men i 2012 og 2013 var der adskillige angreb på præster og moderate imamer på Zanzibar, og også på fastlandet var der i løbet af 2013 flere voldelige og dødelige angreb fra islamister mod kristne kirker. I maj 2013 kastedes der håndgranater mod en kirke i byen Arusha med tre døde og over 60 sårede til følge. Sven-Axel Conrad var i byen og oplevede tragedien. Han havde været væk fra Tanzania i en årrække og mærkede tydeligt, at noget var forandret.

"Da jeg vendte tilbage til Tanzania i 2013, var der en anden ånd. De radikale islamister havde skabt had og mistro, hvor der før var kærlighed. De radikale islamister kom udefra og fik først fodfæste på Zanzibar, men siden også på fastlandet, og jeg kunne mærke, at splittelsen truede. Men jeg fik også en stærk oplevelse af, at jeg måtte og kunne gøre noget for at samle kirken, så kirken kunne hele nationens sår," siger Sven-Axel Conrad.

I foråret 2013 lykkedes det

ham at samle biskopper fra alle landets kirkesamfund til et uformelt møde i hovedstaden, Dodoma. Her fortalte han dem, hvad han havde på hjerte:

"Jeg sagde til dem, at det smertede mig dybt at se, hvor splittet kirken var. Kristus har kun ét legeme; han har ikke et luthersk og et katolsk og et anglikansk – eller et afrikansk og et europæisk og et indisk. Al-Shabaab spørger ikke, om man er katolik eller lutheraner, før de skyder. De går efter alle, som de opfatter som vantrø. Derfor er tiden kommet til at stå sammen, ikke for at gå i krig, men for at bede sammen," siger Sven-Axel Conrad.

Det blev begyndelsen på det målrettede arbejde for at skabe kristen enhed, som var baggrund for mobiliseringen op til valget i oktober 2015.

Valgresultatet var overraskende: CCM's kandidat, John Magufuli, fik 58,5 procent af stemmerne, mens oppositionens kandidat fik 40 procent. Oppositionen anklagede Magufuli for valgfusk, og iagttagere frygtede uro, der kunne udvikle sig til borgerkrig. Sven-Axel Conrad var bekymret.

"Men så skete det forunderlige. Magufuli erklærede, at det var folket, der havde valgt

ham, og at han ville føre oppositionens politik. Han gjorde sig til hele folkets præsident, og han satte sig som mål at favne alle. Det er lykkedes ham så godt, at han ifølge de seneste målinger har 80 procent af befolkningens opbakning," siger Sven-Axel Conrad.

SVEN-AXEL CONRAD

► 68 år. Har i over 40 år arbejdet som missionær og underviser i Tanzania og Danmark, udsendt af de skandinaviske pinsekirker. Født i Kina og opvokset i Danmark og Tanzania. Forældrene var missionærer i Kina og efter hans fødsel i Tanzania. Var i 38 år gift med sin hustru, Eni, som i 2007 døde af lungekræft. I 2001 døde det ældste af deres seks børn, sønnen Dennis, under et ophold i Tanzania. I 2008 udgav Sven-Axel Conrad bogen "Bitter kaffe og søde dadler" om sit liv som missionær og sin krise efter sin søns og sin hustrus død. Har siden 2013 arbejdet for forsoning og enhed mellem kirkesamfundene i Tanzania via sit projekt Impact People International.